

1.05.2026

Agata Domachowska

Rozpoczęcie prac nad przygotowaniem traktatu akcesyjnego: Czarnogóra bliżej członkostwa w Unii Europejskiej

22 kwietnia br. ambasadorowie państw członkowskich Unii Europejskiej, tworzących Komitet Stałych Przedstawicieli (COREPER), zatwierdzili powołanie grupy roboczej *ad hoc*, odpowiedzialnej za przygotowanie traktatu akcesyjnego dla Czarnogóry. Grupa ta będzie pracować nad sformułowaniem kwestii prawnych i technicznych zawartych w traktacie, w tym nad określeniem okresów przejściowych oraz mechanizmów zabezpieczających, aby zapewnić stopniową i zrównoważoną integrację Czarnogóry z ramami prawnymi i instytucjonalnymi Unii Europejskiej.

Władze w Podgoricy pozytywnie odniosły się do zgody COREPER na rozpoczęcie prac nad nowym traktatem. Czarnogóra deklaruje gotowość zakończenia negocjacji do końca bieżącego roku. Jednak do zamknięcia nadal pozostaje 19 z 33 rozdziałów – dotychczas zamknięto 14. Po zakończeniu negocjacji przygotowany traktat akcesyjny musi zostać zatwierdzony przez Komisję Europejską, Radę Europejską oraz Parlament Europejski, a następnie ratyfikowany przez wszystkie państwa członkowskie. Procedura ta może trwać od roku do trzech lat. Rząd zakłada, że członkostwo w UE Czarnogóra mogłoby uzyskać w 2028 r.

Komisarz UE do spraw rozszerzenia, Marta Kos, zapowiedziała, że nowy traktat będzie zawierał dodatkowe mechanizmy zabezpieczające, powiązane z oceną polityk przedakcesyjnych. Jednocześnie unika formułowania jednoznacznych deklaracji dotyczących ostatecznego terminu rozszerzenia.

Komentarz. Decyzja COREPER potwierdza, że państwa członkowskie UE uznają dotychczasowe postępy Czarnogóry na drodze do uzyskania członkostwa. Jednocześnie konsekwentnie akcentowana jest potrzeba wdrażania realnych, a nie wyłącznie formalnych reform, szczególnie w obszarze praworządności.

Planowany traktat akcesyjny – pierwszy od ponad dekady – ma obejmować wzmocnione mechanizmy zabezpieczające przed ewentualnym regresem w zakresie demokracji i rządów prawa. Przypadek Czarnogóry wskazuje, że Unia Europejska kładzie coraz większy nacisk na trwałość i efektywność reform instytucjonalnych, a nie jedynie na ich formalne przyjęcie. Wzmocnienie podejścia warunkowego oznacza, że standardy demokratyczne i praworządności będą podlegały monitorowaniu również po zakończeniu negocjacji, co ogranicza ryzyko wycofywania się z wcześniej wdrożonych zmian.

Decyzję COREPER należy także interpretować jako sygnał skierowany do pozostałych państw Bałkanów Zachodnich aspirujących do członkostwa. Wskazuje on, że UE pozostaje wiarygodnym partnerem, a perspektywa

akcesji jest nadal realna. Szczególną uwagę na działania wobec Czarnogóry zwraca Albania, uznawana – obok niej – za jednego z najbardziej zaawansowanych kandydatów.

Władze Czarnogóry postrzegają członkostwo w UE jako realny cel i deklarują dalszy wysiłek na rzecz szybkiego zakończenia negocjacji. Opóźnienia mogłyby przetożyć się na spadek poparcia społecznego przed wyborami parlamentarnymi planowanymi na 2027 r. W tym kontekście główna partia współtworząca rząd (Ruch Europa Teraz! – *Pokret Europa Sad!*; PES!) unika sporów ideologicznych inicjowanych przez ugrupowania proserbskie i koncentruje się na technicznych aspektach negocjacji z Unią Europejską.

Dotychczasowy postęp negocjacyjny Czarnogóry (zamknięcie 14 z 33 rozdziałów) wskazuje na umiarkowane tempo integracji, przy czym największe wyzwania koncentrują się w obszarze praworządności i funkcjonowania instytucji. Zapowiedź zakończenia negocjacji do końca roku należy uznać za ambitną i obarczoną znacznym ryzykiem – zamknięcie pozostałych 19 rozdziałów będzie wymagało intensyfikacji reform oraz szerokiego konsensusu politycznego. Wyzwaniem pozostaje zamknięcie dwóch rozdziałów: 23 – dotyczącego sądownictwa i praw podstawowych oraz 24 – odnoszącego się do sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa. Dotyczą one kluczowych reform państwa (np. gwarantujących niezależność sądów, dotyczących funkcjonowania instytucji publicznych, walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, a także ochrony praw człowieka). To te obszary są traktowane przez UE jako fundament całego procesu akcesyjnego.